

Nomádstvo ako metafora - Nomádstvo ako žitá skúsenosť

V posledných dvadsiatich rokoch sa v migračnom výskume čoraz častejšie začína objavovať koncept nomádstva. Postupne sa upúšťa od epistemologického predpokladu teritorializácie a zakotvenosti, situovanosti identít a ľudí, ktorá môže byť reprezentovaná metodologickým nacionalizmom. Nekritický predpoklad zakotvenosti v národnom štáte je čoraz viac nahrádzaný mobilitou, dekontextualizáciou a flexibilitou. V sociálnej vedej teórii dochádzame až tak ďaleko, že vzniká koncept nomádskeho subjektu, vyviazanej, sociálnu štruktúru transcendujúcej entity. Otázkou však je, do akej miery korešponduje tento, dnes už atraktívny a populárny koncept, so žitou skúsenosťou sociálnych aktérov. Zámerom tohto dizertačného projektu je práve snaha o kritické zhodnotenie teoretických konceptov nomádstva (Bauman, Simmel, Haraway, Braidotti, Maffesoli...) na základe konfrontácie s empirickým výskumom vnímania, ozmyselňovania a prežívania mobility reálnych nomádov.

Výskumná otázka:

Aký význam a charakteristiky sú pridelované mobilite nomádskeho subjektu?

A to na jednej strane v akademickej literatúre pracujúcej s konceptom nomádstva.

A na druhej strane samotnými sociálnymi aktérmi, ktorých je možné ako nomádov chápať.

Teoretickým kontextom tohto výskumného projektu tvorí transnacionálne (Levitt, Ong, Bhaba, Appadurai) paradigma v sociológii migrácie. Prostredníctvom kombinácie novej paradigmy mobilít (Cresswell), ktorá analyticky problematizuje charakter, prístup, priebeh a význam mobility sa táto práca snaží prekonať romantizovaný koncept nomáda, ako slobodného vymiestneného subjektu. (Braidotti, Maffesoli, Deleuze a Guattari, Pels) Paradigma mobilít sa sústreďuje na konšteláciu fyzického pohybu, významov, ktoré sú mu pridelované a praktík, ktoré s ním súvisia. Jedná sa o citlivejšiu konceptuálnu problematizáciu mobility a jej chápanie v kontexte mocenských vzťahov, ako zdroja, ku ktorému majú rôzni aktéri rôzny prístup, ako symbolu, ktorý nesie určitý význam, pridelovaný v rôznych kontextoch rôznymi aktérmi a v neposlednej rade ako súboru praktík, ktoré sú určitým spôsobom zažívané a realizované.

Jedným z dôležitých cieľov tejto práce je uchopiť a dynamicky postihnúť napätie medzi mobilitou a stabilitou na poli teoretickej konceptualizácie nomádskeho subjektu.

Zároveň je jej zámerom ponúknuť konfrontáciu jednotlivých foriem konceptualizácie teoretického konceptu s jeho empirickými protejškami, v prípade, že je možné ich v realite identifikovať a uchopiť. V prvom rade je v empirickej časti tejto práce potreba položiť si otázku, či sme vôbec schopní v každodennom živote nájsť a identifikovať nomáda? Tento výskumný projekt teda začína pri definovaní toho, čo a kto je vlastne intuitívne uchopiteľný ako *nomádsky subjekt*. Pokus o definíciu stojí na prehľade už existujúcich empirických výskumov, ktoré koncept nomádstva využívajú. Zámerom tohto prehľadu by malo byť uchopenie priebehu vzniku konceptu *nomáda* a jeho pôvodného zakotvenia v empirii. Na základe tohto prehľadu by malo byť možné vybrať komunikačných partnerov do výskumu.

Cieľom empirickej časti práce je snaha postihnúť to, ako sami sociálni aktéri ozmyselňujú svoju mobilitu, ako si vytvárajú domov, ako fungujú v transnacionálnych sieťach. Takéto zameranie výskumu by malo umožniť kritickú konfrontáciu analytického konceptu s empirickou skúsenosťou. Výskum by mal prebiehať dlhodobo, dialogickou kolaboratívnou výskumnou metódou (Bhattacharya), prostredníctvom hĺbkových rozhovorov s komunikačnými partnermi, s ktorými by sme sa snažili postihnúť ich emocionálnu každodennosť, koncentrovať sa na pravidelnosť a predvídateľnosť, na ich chápanie istoty a domova a to, akým spôsobom ich mobilita všetky spomínané aspekty ovplyvnila. Jedná sa o mikro úroveň rozumenia vyjednávania medzi stabilitou a mobilitou. V neposlednej rade v súlade s výskumom chápania domova migrantmi (Nowicka), je potreba zamerať sa na sociálne interakcie, pretože sú to práve vzťahy, v ktorých ľudia zažívajú, ale aj konštruujú domov ako transnacionálne sociálne pole (Levitt, Jaworsky). Preto je dôležité zamerať sa nie len na mobilných respondentov, ale komunikovať aj s ľuďmi, ktorých považujú za blízkych, s ich významnými druhými (partnermi, rodinami, priateľmi...), prostredníctvom simultánne spárovaných vzoriek (Mazzucato).

Relevantná literatúra:

Bauman, Z. (1995). *Úvahy o postmoderní době*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Bhabha, H. (1994) *The Location of Culture*. London: Routledge.

Bhattacharya, H. (2008). "The new critical Collaborative Ethnography". In Sharlene Nagy Hesse-Biber, Patricia Leavy, *Handbook of emergent methods*. New York: The Guilford Press.

Braidotti, R. (1994). *Nomadic Subjects. Embodiment and Sexual difference in Contemporary Feminist Theory*. Cambridge: Columbia University Press.

Cresswell, T. (2010). "Towards a politics of mobility". *Society and Space: Environment and Planning D*, 28(1), 17-31.

Levitt, P., Jaworsky, B.N. (2007). "Transnational Migration Studies, Past Developments and Future Trends." *Annual Review of Sociology*, 33: 129-156.

Maffesoli, M. (2002). *O nomádství. Iniciační toulky*. Praha: Prostor.

Mazzucato, V. (2008). "Simultaneity and Networks in Transnational Migration: Lessons Learned from an SMS Methodology," In DeWind, Josh and Holdaway, Jennifer (eds) *Migration and development within and across borders: Research and policy perspectives on internal and international migration*, Geneva: International Organization for Migration, p. 69-100.

Nowicka, M. (2007). „Mobile locations: construction of home in a group of mobile transnational professional.“ *Global Networks* 7 (1): 69-86.

Pels, D. (1999). „Privileged Nomads : On the Strangeness of Intellectuals and the Intellectuality of Strangers“ *Theory Culture Society* 16/1: 63-86.

Abstrakt:

From Bratislava shooting to Devínsky masaker? Analysis of a meaning struggle

This thesis analyses the meaning struggle to define the events of the Bratislava shooting on August 2010. By the aid of three cultural sociological frameworks: civil sphere, cultural trauma and social performance, it strives to explain the absence of cultural trauma resulting from the potentially traumatizing occurrence. Using the civil sphere framework, it explains the state of collective solidarity in the Slovak society, which represents the background for the shooting. Here lies the source of the main binary opposition of the ordinary versus inadaptable, that defined the character of the victims and thus framed the interpretation of the shootings. Through the cultural trauma framework, this thesis analyses the trauma script: the character of the victims, the character of the perpetrator, the situation and the consequences, as portrayed by the media. This script accounts for the transformation of the traumatic occurrence to a traumatic event. The analytical focus is continuous, following the meaning struggle along the definition process. The evolution of trauma depends upon the sequence of smaller interconnected performances, which lead to an attempt to perform a summary or a review of the meaning. This attempt is represented by the movie *Devínsky masaker*. As we could see thanks to the social performance framework, the movie defines the shootings as symptomatic to a wider structural problem of the Slovak society. It is the inability to protect ordinary citizens from abusive behavior of the inadaptable minority. Such framing prevented the identification of the wider collectivity with the victims, as much as it averted the expansion of collective solidarity to affected social group. Thus, it disabled the generation of cultural trauma resulting from the traumatic event.